

Xanthomonas arboricola pv. *corylina*

Uvedený škodlivý organizmus spôsobuje odumieranie liesky. Ide o baktériu *Xanthomonas arboricola* pv. *corylina*, ktorá patrí do triedy Gammaproteobaktérií. Vyskytuje sa vo viacerých krajinách Európy, na Slovensku výskyty dosiaľ neboli zaznamenané.

Charakterizovať baktériu môžeme ako striktno aeróbnu, gramnegatívnu (G⁻) a tyčinkovitú. Nebezpečenstvo hrozí predovšetkým pre mladé hostiteľské rastliny (1 - 4 roky). Staršie rastliny zriedka úplne odumierajú. Odrody liesky, ktorých listy pučia na jar skoršie, sú rovnako aj napádané skôr. Súvisí to so skorými jarnými zrážkami. Táto baktéria dokáže infikovať listy, púčiky, výhonky a kmeň. Zriedkavo napadá plody liesky.

Prvotné príznaky napadnutia sa prejavujú ako malé, nepravidelné a okrúhle škvrny. Sfarbené sú do žltozelenej farby na listoch. Počas prvého roka napadnutia na kôre liesky vidíme typické tmavozelené škvrny, ktoré postupom času tmavnú a menia sa na červenohnedé. Výhonky liesky (jednoročné a dvojročné) sú infikované baktériou a postupne odumierajú. Ďalej môžeme vidieť na odumretých výhonkoch visiace listy oveľa dlhšiu dobu v porovnaní s listami na zdravej hostiteľskej rastline, kde opadajú. V škôlkach na výhonkoch (staršie ako jeden rok) môže byť pozorované odumieranie púčikov.

V prípade, ak sa dokáže baktéria rozšíriť od vrcholov po celej dĺžke výhonkov, tak tieto môžu usychať a následne sa na báze výhonkov vytvárajú nekrotické poranenia po ich obvode. Možná je aj tvorba pozdĺžnych, povrchových trhlín (10-25 cm) na výhonkoch liesky. V smere k staršiemu výhonku až ku kmeňu hostiteľskej rastliny sa šíri hnedočierna nekróza, čo spôsobí ich odumieranie. Olejovité škvrny sa vyskytujú na nových prírastkoch, ktoré sa rozširujú od koncov. Púčiky, ktoré sa vytvorili na infikovaných výhonkoch, sa nevyvíjajú zdravo a pravidelne a sú rozstrapatené.

Baktéria sa môže rozširovať pomocou dažďa, ale aj infikovaným množiteľským materiálom. Prezimuje v poraneniach na výhonkoch. Na jar preniká cez prieduchy do pletív hostiteľských rastlín. Na infekciu listov je optimálna teplota vyššia ako 20°C. Zvyčajným miestom infekcie sú aj mechanicky poškodené pletivá. Pozitívne k rozšíreniu tejto baktérie prispieva výrazná rosa, ale aj krupobitie a silnejší vietor, ktoré môžu spôsobiť mechanické poškodenie listov liesky. Baktéria tiež dokáže prežiť v opadaných listoch asi 4 mesiace. Na druhej strane nedokáže prezimovať v pôde.

V rámci ochranných opatrení je dôležitá predovšetkým dôsledná kontrola zdravotného stavu rozmnožovacieho materiálu, pretože legislatívne patrí táto baktéria medzi tzv. regulované nekaranténne škodlivé organizmy s nulovou toleranciou na množiteľskom materiály! Potrebné je dodržiavať hygienické aj sanitárne zásady, čím možno zabrániť prenosu baktérie z napadnutej liesky na zdravú. V prípade potvrdenia výskytu musia byť napadnuté jedince zlikvidované, najlepšie spálením. Na chemickú ochranu nie sú autorizované žiadne prípravky.

Ing. Maroš Lučaj

ÚKSÚP

23.09.2024